

# НИКОЛА МАРКОВИЋ

Упутство за употребу





Радничка класа на заслуженом одмору, фрејм из анимације  
Анимација: Јефимија Стоичић и Сара Поповић  
**The Working Class On a Deserved Vacation**, video still  
Animation: Jefimija Stoičić and Sara Popović

НИКОЛА МАРКОВИЋ

Упутство за употребу

---

NIKOLA MARKOVIĆ

User Guide



Продајна галерија „Београд”

Април-мај 2024.

Београд

Јелена Кривокапић

## О ОПУСУ НИКОЛЕ МАРКОВИЋА И ИЗЛОЖБИ „УПУТСТВО ЗА УПОТРЕБУ“

У својим највиталнијим сегментима, живот савремене уметности и њеног артефакта последњих деценија, измешта се из преосталих ауреатских резервата у материјалне токове актуелног света и његових предмета. На уметнички се свет рачуна као на кохабитирајући универзум у поретку других, као на коректив или делатни „субјекат“ који учествује у креацији заједница нових парадокса, утопије или чистилишта постојеће друштвене збиље. Као епилог ове „флуидизације уметничке форме“, по Борису Гројсу<sup>1</sup>, и њеном плодносном урањању у хаос материјалног света – слику или артефакт више није могуће перцепирати као изоловани предмет зароњен у неки затворени симболички поредак. Посебно ону ширу излагачку слику, изложбenu поставку, више није могуће разумети осим као отворени друштвени процес, реперторисање трагова неке специфичне уметничке, у контексту једног ширег круга означених и за аутора релевантних делатних пракси.

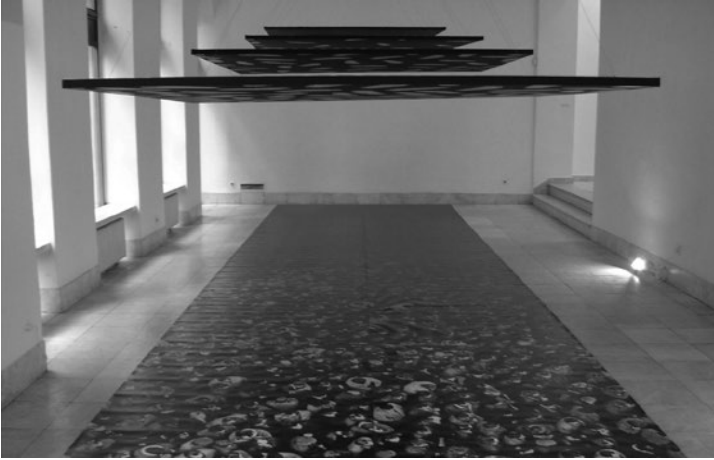
И заиста, кроз Марковићеве изложбене процесије оживљавају се формални сценски и кореографски аспекти античких процесија, средњовековних и ренесанских карневала, савремених јавних окупљања, чијим се парадним и комуникацијским синкретизмом уметник служи да би говорио о оним друштвеним праксама које имају екстремно негативне последице на живот појединца и његове заједнице. Духовитост и продуктивна иронија аутора су, као код карневалског хумора, покретачка снага и конститутивни носилац здраворазумског кретања кроз рушилачку инерцију историје и њених реперкусија на живот људи. Јединачни вектор који све елементе грађанских и уметничких вештина обједињује у отворени процес критичког мишљења и делотворног смеха.

Када је 2016.године у Продајној галерији „Београд“ пројектовао инсталацију „Чувари пламена“, Марковић је успешно тематизовао друштвена стања „непродуктивне амбиваленције“и места „испражњеног реторичког субјекта“, која делују из перспективе лажних дихотомија и насиља заснованог на оживљавању инацијске и безидејне дилеме Или/Или – било да они настају као дискурси политике, друштва или уметности. Марковићева „Kunst Polizei“ (уметничка полиција), регулатор ватрене стихије који долива и одлива ватру – градирана је чисто ликовним средствима у невидљивог аутократског наратора. Репетитивни ритмови полицијске оgrade формирају другостепене лавиринте у постојећем простору. Преливајући звукови завијајућих сирена и гласа, попут изолованог магијског посредника, који прате овај (не)регулисани ход посетиоца у простору, као и фриз брижљиво осликаних дејстава ватрогасних патрола на зиду – подражавају нешто налик античкој *кентауромахији*. Синкретизам античке слике, којим се оркестрирају херојски гестови господствених државника (чувара реда?) и њених достојанствених грађана у борби против имагинарног непријатеља? Заточеника насиља реторике које су сами произвели? У борби за реч која убија? Ларпурлартистички протоколи изостављеног историјског субјекта? Ватра без дима...

Место „субјекта изгоњеног из историје“ упркос свих комунитарних наступа као залога ефикасног заједништва и делотворне комуникације појединаца у прошлости, оживљено је анти-тезом пожељног и за потребе новог времена „историјском амнезијом“ и „неемпатички префабрикованог“ појединца на изложби под називом „Изводи из невербалног говора“ 2015. године. Као са пројектом „Година свиње“ (2003–2007)<sup>2</sup>, којим се улични рекламни стуб 2003. користи за оглашавање прасећег сквичача као пожељног облика комуникацијске конвенције у завршници нове музичке (политичке?) партитуре, тако су и овде зидови галерије послужили као огласна табла за кумулативне синкретичке гестове неартикулисаног јавног говорника (изостављене друштвене визије?), наспрам историјског хода човечанства здруженог у свим својим саучесничким разликама и емпатији, а наговештеног просторном инсталацијом на самом улазу галерије. Она нас, у наставку, готово опипљиво спроводи кроз ово дејство деградираног историјског хода индивидуе (упитног усправног

<sup>1</sup> Борис Гројс, *Реологија уметности; Улазак у ток, У току, Службени гласник, Београд, 2020, 7–29.стр.*

<sup>2</sup> Чедомир Васић, *Невербалне гротеске Николе Марковића, Изводи из невербалног говора, каталог истоимене изложбе, УЛУС, Самиздат, Београд, 2015.*



**Изводи из невербалног говора**, галерија УЛУС, 2015.  
**Excerpts from un verbal speech**, gallery ULUS, 2015

хода посетиоца?) – од подне представе „артикулисане гомиле“ партикула по којој ходамо, преко њене асимилације у „небројиво мноштво“ маса, сугерисаних градираним зацрњивањем и стропа и тла, иницијацијских прагова који нас постепено изводе из имагинарног тунела до отвореног просторног хоризонта опеваног бесконачним нијансама црног.

У најновијем пројекту „Упутство за употребу“, синхронизовано изложеном у две галерије, Културног центра Београд и Продајне галерије „Београд“, уметник се бави појавама неких од најокрутнијих облика репресије над појединцем, којима се у принудама новог предаторског капитализма екстремно угрожавају њихова права на рад и живот. По схватању уметника, оне не само да не бивају санкционисане, прерастајући у комодификовани и неемпатични став остатка друштва према угроженој јединки и „нову нормалност“, него и у колективни консензус о блиској асимилацији целог једног друштва у неку јединствену заједницу неолибералних „капитализама“ без хуманог лица. И без борбе. У том контексту, и парафразирана цинична препорука страног инвеститора домаћем раднику, да „на рачун веће радне ефикасности избегне чести одлазак у тоалет и у паузама користи пелене за олакшавање“ – у јавном животу заједнице обесправљених, поново је само реторички инцидент и епизода која остаје без правог епилога.

У паралелном материјалном току света и у уметничковој интерпретацији, ова епизода прераста у сликарску конвенцију са оксиморонским „упутством за употребу“ којим се демонстрира читава једна иконографија „ларпурлартистичких“ гестова свлачења и облачења: индивидуе која се, попут комичног протагонисте рекламне индустрије (историје?) заодева и разодева пеленама у условима присилне инконтиненције или демонстрира употребу козметичких препарата за негу урушене коже? Индивидуе која је налик светачкој фигури, затечена у преповијању слабинских рана свог мученичког тела? Посетиоца који се у доскоку на циновску пелену, безбрижно љуљашка као божанство у мајчином крилу? Радничка класа која се одмара пре него што оде у заслужени Рај? Ауторском интерпретацијом удобна се љуљашка, новопроизведене „ПролЕт“ пелене за одрасле, као и калемови, жице и шрафцигери, у свом трансформативном потенцијалу преживелих радничких алатки и пракси (утопија и утехе) – окрећу, по овом сценарију, против свог изумитеља, прерастајући у нове „претеће субјекте“. Оне, које с почетка само изазивају салве спонтаног смеха, да би у наставку произвеле тоталну језу...

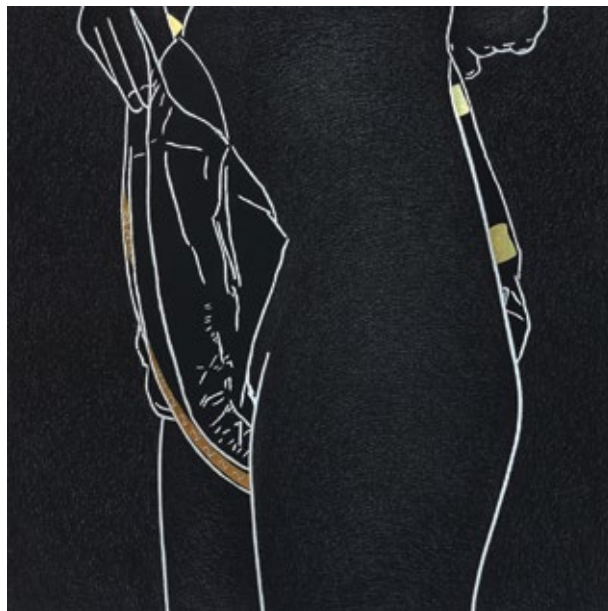
Остаје да сачекамо и видимо да ли ће овај плоносни улазак у „материјални ток света“ уметника и нас, историјске субјекте и његове верне трубадуре, охрабрити у делотворности новог револуционарног заноса, разговетног карневалског смеха или вере у нове ефективне утопије.

# НИКОЛА МАРКОВИЋ

(1976)

markonikola@yahoo.com

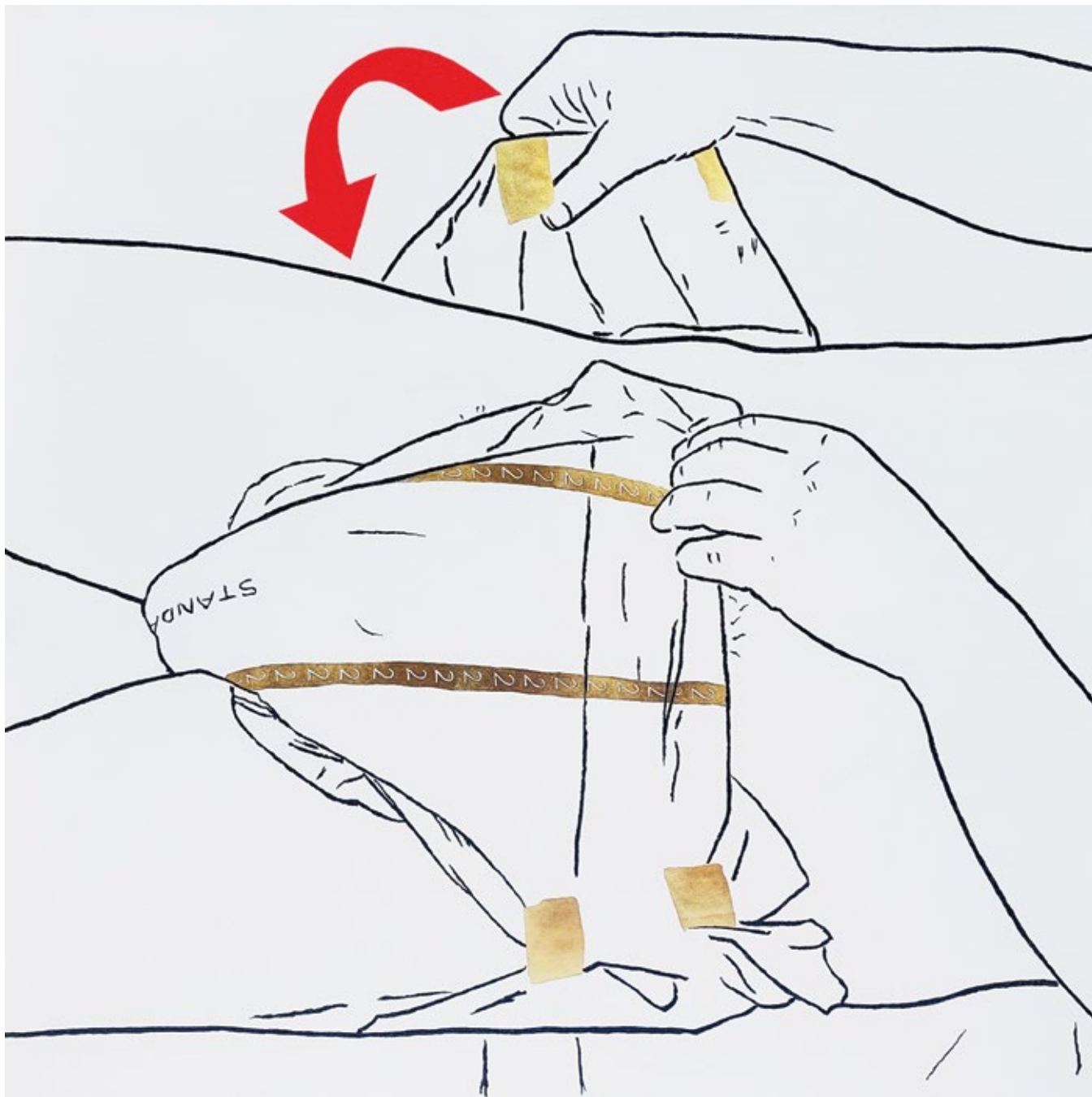
Факултет ликовних уметности завршио је у Београду, у класи проф. Чедомира Васића. Докторирао је на истом факултету, под менторством професора Милете Продановића (коментор проф. Чедомир Васић). Члан је УЛУС-а. У Србији самостално излагао у Сомбору (2004), Нишу (2006, 2018 и 2023), Београду (2015, 2016 и 2020/21) и Новом Саду (2021 и 2023). Учествовао и на бројним колективним изложбама у Београду, Нишу, Новом Саду, Чачку..., као и у сазиву неколико ликовних колонија у земљи (Сићево, *Classic*, Ниш арт фондација...) и иностранству (Аустрија, Словенија). Од 2007. године сарађује са галеријом „Suprapcontemporary“ из Беча, преко које је самостално и групно излагао у Аустрији, Немачкој, Италији, укључујући и учешће на бројним сајмовима уметности. На завршетку студија, од стране ликовних критичара, изабран међу десет перспективних младих уметника за изложбу „Перспективе“ (2003). Добитник Прве награде на националном конкурс за младе ликовне уметнике у организацији Ниш арт фондације, а под покровитељством компаније Philip Morris(2007). Био је и у најужем избору за награду за цртеж фондације Владимир Величковић (2016). Добитник награде на Бијеналу уметности у Утацу у Јапану (Utazu Art Awards Biennale2020). Добитник главне награде на Нишком салону „2/12“ (2020). Радови Николе Марковића заступљени су у значајним колекцијама у Аустрији а Министарство културе и информисања Републике Србије откупило је (2016) његов триптих из циклуса „Изводи из невербалног говора“ за збирку Галерије савремене ликовне уметности у Нишу. Од 2018. године ради на Факултету уметности у Нишу, у звању ванредни професор.



Док радник/ца може да стоји, 2023/24, угљен и златни листићи на папиру, 145x145cm  
As long as the employee can still stand, 2023/24, charcoal and gold leaf on paper, 145x145cm



Када радник/ца може више да стоји, 2023/24, угљен и златни листићи на папиру, 145x145cm  
When the employee can no longer stand, 2023/24, charcoal and gold leaf on paper, 145x145cm



Упутство за употребу 3, 2023/24, угљен и златни листићи на папиру, 145x145cm  
User Guide 3, 2023/24, charcoal and gold leaf on paper, 145x145cm







Упутство за употребу 2, 2023/24, угљен и златни листићи на папиру, 145x145cm  
User Guide 2, 2023/24, charcoal and gold leaf on paper, 145x145cm



Упутство за употребу 5, 2023/24, угљен и златни листићи на папиру, 145x145cm  
User Guide 5, 2023/24, charcoal and gold leaf on paper, 145x145cm

## **NIKOLA MARKOVIĆ**

(1976)

markonikola@yahoo.com

Graduated from the Faculty of Fine Arts in Belgrade, in the class of prof. Cedomir Vasic. He got his Ph.D. at the same institutuon, under the mentorship of Professor Mileta Prodanović (commentator Prof. Cedomir Vasić). He is a member of ULUS. In Serbia, he exhibited independently in Sombor (2004), Nis (2006 and 2018), Belgrade (2015, 2016 and 2020/21) and Novi Sad (2021). He also participated in numerous collective exhibitions in Belgrade, Nis, Novi Sad, Cacak..., as well as several Fine Art Colonies (Sicevo, Classic, Nis Art Foundation ...). Since 2007, he has been collaborating with the 'Suppancontemporary' Gallery in Vienna, through which he has exhibited independently and in groups in Austria, Germany, and Italy, including participation in numerous art fairs. At the end of his studies, he was chosen by art critics among ten promising young artists for the exhibition "Perspectives" (2003). Winner of the First Prize at the national competition for young artists organized by the Nis Art Foundation, under the auspices of the Philip Morris Company (2007). He was also shortlisted for the Vladimir Veličković Foundation Drawing Award (2016). Winner of the Utazu Art Biennale 2020 in Japan. Winner of the award at the Nis Salon "2/12" (2020). Nikola Markovic's works are presented in important collections in Austria, and the Ministry of Culture and Information of the Republic of Serbia (2016) purchased his triptych from the cycle "Excerpts from non-verbal speech" for the collection of the Gallery of Contemporary Art in Nis. Since 2018, he has been working at the Faculty of Arts in Nis, with the title of associate professor.

Jelena Krivokapić

## ON THE OEUVRE OF NIKOLA MARKOVIĆ AND THE EXHIBITION "USER GUIDE"

In its most vibrant segments the last past decades, the universe of contemporary art and its artifacts has shifted from the remained auratic shelters to material flows of the current world and its objects. The artistic realm is considered as a cohabiting universe in the order of others, as a corrective or an active “subject” participating in the creation of new paradoxes, utopias or purgatories of existing social reality. As an epilogue to this “fluidization of artistic form,” according to Boris Groys<sup>1</sup>, and his fruitful immersion into the chaos of the material world – the image or artifact can no longer be perceived as an isolated object immersed in some closed symbolic order. It specially refers to the broader exhibition context, the exhibition setup, can no longer be understood but as an open social process, the documenting of traces of a specific artistic practice within the context of a broader circle of designated and for the author relevant working practices.

Indeed, through Marković’s “exhibition processions”, the formal scenic and choreographic aspects of antiquity processions, medieval carnivals and Renaissance festivities, as well as contemporary public gatherings, are revived. The artist employs the syncretic of their both parade and communicational aspects to address those social practices having extremely negative consequences on an individual’s life and his community. The artist’s humor and productive irony, as with carnival humor, serve as the driving force and constitutive bearer of the rational movement through the destructive inertia of history and its repercussions on human life. They are the single

vector that unites all elements of civic and artistic skills into an open process of critical thinking and effective laughter.

In 2016, at the Sales Gallery *Beograd*, Marković designed the installation *Guardians of the Flame*, successfully thematizing social states of “unproductive ambivalence” and places of “the exhausted rhetorical subject,” who act from the perspective of false dichotomies and violence based on the revival of spiteful and idealess Either/Or false dilemma – whether they emerge as discourses of politics, society, or art. Marković’s *Kunst Polizei (Art Police)*, the wildfire regulator who either fans the flames or exhausts them – is gradually crafted using purely visual means into an invisible autocratic narrator. The repetitive rhythms of police barriers form secondary labyrinths in the existing space. The overlapping sounds of wailing sirens and voice, like an isolated magical intermediary following this (un)regulated visitor’s walk in the space, as well as a frieze of the meticulously painted depictions of firefighter patrol actions on the wall – evoke something comparable to an ancient *centauromachy*. The syncretism of the antiquity image, which mobilizes heroic gestures of ruling statesmen (guardians of order?) and their worthy citizens in the fight against an imaginary enemy? The imprisoned victims of the violence of their own rhetoric? The fight for the word that kills? The larpurulistic protocols of the excluded historical subject? The fire without smoke...

The place of the “subject expelled from history” despite all communitarian efforts as a guarantee of effective community and productive communication among individuals in the past, is revived as an anti-thesis of the desirable and for the needs of the new age – “historical amnesia” and “non-empathetic prefabricated” individual in the exhibition titled *Excerpts from Nonverbal Speech* in 2015. As in the initial stage of the project *The Year of the Pig* from (2003–2007)<sup>2</sup>, where the street billboard is used for advertising the pig’s oinks as a desirable form of communicative convention in the finale of a new musical (political?) score, the gallery walls here also served as a display for cumulative syncretic gestures of the unarticulated public speaker (of omitted social visions?), in contrast to the historical march of humanity united in all its comploitive differences and empathy, as suggested by the installation placed at the very entrance of the gallery. Then in its continuation it almost tangibly

<sup>1</sup> Boris Groys, *The rheology of Art; Entering the Flow; In the Flow*, Verso books, 2018

<sup>2</sup> Čedomir Vasić, *Unverbal grotesques of Nikola Marković*, Excerpts from unverbal speech, cat. of the exhibition, ULUS, Belgrade, 2015



Година свиња, улична интервенција, 2003.  
Year of the pigs, street intervention, 2003

guides us through the effects of the degraded individual's walk through history (of the upright posture of the visitor in real time?) – from the floor image of the “articulated crowd” of particles we walk on, through its assimilation into the “innumerable multitude” of masses, suggested by the gradually blackening of the ceiling and floor, initiatory thresholds, which gradually takes us out of the imaginary tunnel into the open spatial horizon exalted in countless shadows of black.

In the latest project *User Guide*, simultaneously exhibited in two galleries, the Cultural Center of Belgrade and the Sales Gallery *Beograd*, the artist deals with the appearances of some of the most ruthless forms of repression over individuals, whose rights to work and life are extremely threatened by the pressures of the new predatory capitalism. From the artist's viewpoint, they not only fail to be sanctioned, being transformed into commoditized and non-empathetic attitudes of the rest of society towards the endangered individual and into “new normal,” but also into a collective consensus on the assimilation of an entire society into a sort-of-unique community of neoliberal “capitalisms” lacking a human face. Lacking combative spirit. In this context, and in a cynically paraphrased recommendation of a foreign investor given to a domestic worker, to “for the sake of greater work efficiency avoid frequent trips to the toilet and use diapers instead” – in the public life of the community of the deprived individuals, it functions as merely a rhetorical incident and an episode that remains without a true epilogue.

Simultaneously with the material flow of the world and in the artist's interpretation, it becomes a painterly convention with the oxymoronic “user guide” that demonstrates an entire iconography

of larpurplastic gestures of undressing and dressing code: of an individual who, like the comical protagonist of the advertising industry (history?), puts on and takes off diapers in conditions of enforced incontinence or demonstrates the use of cosmetic products for the care of ruined skin? Individuals resembling a martyrdom figure, caught in the act of dressing his tortured body's wounds? Visitors who, quickly jumps on the giant diaper, and nonchalantly swings as if a deity in his mother's lap? The working class resting before entering their well-deserved Paradise? Through the artist's interpretation, the comfortable swing, the newly-produced “ProLet” diapers for adults, as well as spools, wires, and screwdrivers, in their transformative potential of surviving workers' tools and practices (utopia and consolation) – in this scenario turn against their creator evolving into new “threatening subjects.” Initially, they merely provoke volleys of spontaneous laughter, only to later induce a state of total spookiness ...

It remains to be seen if this fruitful entry into the “material flow of the world” of the artist and us, historical subjects and his faithful troubadours, will encourage us to efficiency of new revolutionary fervor, eloquent carnival laughter, or faith in new efficient utopias.

ИЗЛОЖБА РЕАЛИЗОВАНА СРЕДСТВИМА  
СЕКРЕТАРИЈАТА ЗА КУЛТУРУ  
ГРАДА БЕОГРАДА



EXHIBITION SUPPORTED BY  
SECRETARIAT FOR CULTURE OF  
THE CITY OF BELGRADE

ИЗДАВАЧ  
ПРОДАЈНА ГАЛЕРИЈА «БЕОГРАД»  
Косанчићев венац 19, Београд, Србија  
Тел/факс 011 30 33 923  
Тел 011 32 87 325  
office@galerijabeograd.org  
www.galerijabeograd.org

PUBLISHER  
SALES GALLERY «BEOGRAD»  
Kosančićev venac 19, Belgrade, Serbia  
+ 381 11 30 33 923  
+ 381 11 32 87 325  
office@galerijabeograd.org  
www.galerijabeograd.org

Главни и одговорни уредник  
Михаило М. Петковић, директор галерије

Editor-in-chief  
Mihailo M. Petković, Gallery Director

Кустоси галерије  
Јелена Кривокапић  
Сања Тодосијевић

Gallery Curators  
Jelena Krivokapić  
Sanja Todosijević

Ликовни уредник  
Мирослав Сапунџић

Art Editor  
Miroslav Sapundžić

Уметнички савет  
Бранко Раковић  
Александар Лека Младеновић  
Горан Десанчић

Art Council  
Branko Raković  
Aleksandar Leka Mladenović  
Goran Desančić

Текст у каталогу  
Јелена Кривокапић

Text in catalogue  
Jelena Krivokapić

Превод  
Ванда Перовић

Translation  
Vanda Perović

Дизајн  
Жолт Ковач

Design  
Žolt Kováč

Фотографија  
Никола Марковић

Photography  
Nikola Marković

Штампа  
Грид студио доо, Београд

Printed by  
Grid studio, Belgrade

Тираж  
150

Print run  
150

---

CIP – Каталогизација у публикацији  
Народна библиотека Србије, Београд  
73/76.071.1:929 Марковић Н.(083.824)

7.038.53/.55(497.11)"20"(083.824)  
MARKOVIĆ, Nikola, 1976–

Никола Марковић = Nikola Marković : Упутство за употребу = User Guide : април–мај, 2024, Продајна галерија "Београд" / [текст Јелена Кривокапић] = [text Jelena Krivokapić] ; [превод Ванда Перовић] = [translation Vanda Perović] ; [фотографија Никола Марковић] = [photography Nikola Marković]. – [Београд] : Продајна галерија "Београд" = Sales Gallery "Belgrade", 2024 (Београд : Грид Студио = Grid Studio). – [16] стр. : илустр. ; 22 x 22 cm

Упоредо срп. текст и енгл. превод. – Тираж 150. – Никола Марковић: стр. [6].

ISBN 978–86–6141–212–7

а) Марковић, Никола (1976–) -- Изложбени каталози

COBISS.SR-ID 143333641

---

Насловна страна / Front cover

**ProIEt**, 2024, дизајн паковања: Јефимија Стоичић  
**ProIEt**, 2024, packaging design: Jefimija Stoičić

Последња страна / Back cover

**Застава**, 2024, дигитални принт  
**Flag**, 2024, digital print



**Степениште**, 2024, дигитални принт, димензије променљиве  
Фото: Душан Митић Цар

**Stairway**, 2024, digital print, variable dimensions  
Photo: Dušan Mitić Car



[www.galerijabeograd.org](http://www.galerijabeograd.org)